“Радиохум – хаçат страницинче: Аттепе аннене суйламаççĕ...”

Ачăрсен чунĕсем те йĕреççĕ... Илтетĕр-и?!.

Асăрхарăр-и, хаçат вулакансем, паянтан пуçласа хаçат страницинче çĕнĕ ярăм кун çути курĕ. Мĕншĕн çапла ят патăм-ха ăна? Хуравне вара хăвăр ял тăрăх шухăшла та пулин утса çаврăнсан хăвăрах чухласа илĕр. Сирĕн пысăках мар ялăрта паян миçе ача ашшĕ-амăшĕ сывă çĕртех вĕсен ăшшине туймасăр ӳсет? Миçе арçынпа хĕрарăм хăйсем чун панă тĕпренчĕкĕсене стаканри хаяр шĕвек витĕр курми пулнă? Вăт, шăпах çавсене парас килет те çак ыйтăва: атте-аннене суйламалла пулнă пулсан, сирех суйланă пулĕччĕç-ши сирĕн ачăрсем? Мĕн хуравланă пулĕччĕç-ши вĕсем çак ыйту çине? Камшăн хурлăха пулĕ, ытларахăшĕшĕн вара телее, атте-аннене суйламалла туман. Пĕр çакă хăй кăна тăван ывăлĕ-хĕрĕсене манса, ӳсĕр пурнăçпа улăштарнисене Турă панă тивĕçе – ача çуратса тĕрĕс воспитани парас çул çине тăма хистинччĕ...

Çак ярăмпа малашне уйăхра пĕр хутчен районти ăнăçсăр çемьесене çитсе килĕпĕр санпа, вулаканăмăр. Районти вĕрентӳ, çамрăксен политики, физкультурăпа спорт пайĕн ачалăха сыхлассипе ĕçлекен пайĕн тĕп специалисчĕ И. С. Кабуркинăна хальхинче ял тăрăхĕсен кунĕсенче çӳлерех асăннă çемьесене лару-тăру мĕнле пулнипе паллаштарма ыйтрăм. Акă мĕнле ӳкерчĕк сăнланчĕ Ирина Семеновна калаçăвĕнче, çавăн пекех ял тăрăхĕсен кунĕсенче хам та çав çемьесене пулнă хыççăн.

Пысăках мар йывăç çуртра урамранах пĕчĕк ача йĕнĕ сасă илтĕнет. Алăк çинче вара пысăк çăра. Хуçисем киличчен кĕтме вăхăт çук: районти шалти ĕçсен пайĕн ĕçченĕсем ачан пурнăçĕ хăрушлăха кĕрсе ӳкме пултарассине шута илсе, ячĕшĕн çакса янă çăрана уçса пӳрте кĕчĕç. Сивĕ пӳртре йĕммине йĕпетнĕ çулталикка та çитмен ача палламан аппасем кĕнине курса, йĕме чарăнчĕ. Çак 11-12 тăваткал метр калăпăшлă çуртра 4 ачаллă çемье пурăнать. Чи асли те 8 çулта çеç. Кĕçех амăшĕ килчĕ. Магазина кайнă-мĕн. Ачана алла илчĕ. Эх, мăнтарăн ачи, амăшĕ çумне тĕршĕнчĕ. Ăна урăх нимĕн те кирлĕ мар. Кастрюльте хальлĕхе пĕçернĕ апат çукки те (хальлĕхе ăна какăр сĕчĕ те çитет-ха),пĕчĕк пӳртре йĕри-тавра тĕлсĕр-палсăр çакăнса тăракан шурă тĕсĕ тахçанах çухатнă тумтир те ăна хальлĕхе хумхантармасть. Ун амăшĕ çумра. Ял тăрăхĕнче пушă çурта ун хуçи тӳлевсĕр пама тăрсан та ашшĕпе-амăшĕ ăна кучарса килсе 4 ачине ытларах условисем туса пама тăрăшманни çинчен те кулянма иртерех-ха ăна. Амăшĕн ăшшинчен хакли çук уншăн.

Шухăшлатăн та, чĕре çӳçенсех каять. Ачан пуласлăхĕ мĕнле пулассиашшĕ-амăшĕ хăйĕн тивĕçĕ çине мĕнле пăхнипе уйрăлми çыхăннине ăнланасшăн маррисем мĕн чухлĕн районта? Ку çемье ĕçкĕлех иртĕхни çинчен сăмах çук, анчах районти 148 ăнăçсăр çемьери 257 ача паян çак ача амăшĕн ăшшине туйнă чухлĕ те пĕлмеççĕ-çке çав юрату мĕн иккенне. Кашни ял тăрăхĕнчех пур вĕсем. Йӳçкасси ял тăрăхĕнчи Анатри Панклири Егоровсен икĕ пĕчĕк хĕрачине те телей çеç сунас килет. Ял тăрăхĕн кунĕнче вĕсем ашшĕпе амăшĕпе пĕрлехчĕ. Мухмăрлă Александр Семенович вара ӳсĕр чухне мăшăрне хĕрхенсех çапмасть пулĕ. Ираида Семеновна Кабуркина каланă тăрăх, мăшăрĕн те хуйха-суйха эрехпе пусарнă тĕслĕхсем пулаççĕ.

-Ĕçкелени пулать пулĕ, ял тăрăх кайман, ачасене выçă лартман. Ачасен амăшĕн çак сăмахĕсем лăпланмаласкерсем мар. Пӳртре апат шăрши сарăлни те, хĕрачасем амăшĕ çумĕнче хăйсене лăпкă туйни куç кĕретехчĕ вăл кун. Шанăç парачĕ.

Халĕ вара сире çакăн пек ыйту парас килет: паян эсир кам ачисем те пулин çара тимĕр кравать çинче вырăн хатĕрĕсемсĕр çывăрнине пĕлетĕр-и? Пуçа пĕр шухăш çеç пырса кĕрет: 21 ĕмĕрте ун пеккисем çук пулĕ. Чун пурах пулĕ ашшĕ-амăшĕн, тейĕç теприсем. Килĕшмелле, анчах та Уйкас Янасал ял тăрăхĕнчи Юрпашри Герасимовсен ачисем мĕнпе айăпа кĕчĕç-ши Геннадий Гордианович Герасимов умĕнче? Унăн тăван мар ачисем пулнишĕн айăплă-и вара вĕсем? Виçĕ ачаллă çемьери икĕ ачине çак арçын матрассем, таса вырăн хатĕрĕсем хурса пама та ирĕк памасть. Унтан та хăрушăраххи – çак ачасене ним çитермесĕр выçă выртарма та пултарать, апат-çимĕç, тумтир, ытти хатĕрсем тытакан верандăна, документсем хунă шифоньера питĕрсе илсе, усçине никама та тыттармасть. Хăй лартман çуртра çапла хуçаланать вăл. Çак ачасем çинĕ кашни çăкăр татăкĕшĕн сăмахлать. Астăватăр пулĕ, кĕнекесем тăрăх та пулин, фашистсем те тыткăнри совет салтакĕсене вăрттăн та пулин çимеллисем панă пулсан, паян мирлĕ пурнăçра пĕр çемьере пурăнакан ачасене çапла уйăрма чĕре вырăнĕнче мĕн пулмалла-ши? Ют çынна та çак ӳкерчĕке курсан чĕре хĕсĕнсе ыратать. Ираида Семеновна куçĕ хĕрелсе шывланчĕ. Çак калаçăва итлеме те çăмăл мар пулсан, мĕнле чăтмалла тăван килти çакăн пек пурнăçа пĕр айăпсăр ачасен? Ирĕксĕрех тĕнче илтмелле çапла кăшкăрас килет: “Çынсемех-и эпир, хамăрăн ачасене хĕрхенместпĕр пулсан?” Ял тăрăхĕ, шкул çак ачасен шăпипе халиччен интересленменнине мĕн сăлтавпа тӳрре кăларма пулать-ши тата? Ашшĕ-амăшĕн тивĕçĕсене пурнăçласси пирки вара районти çул çитмен çамрăксен комиссийĕнче аса илтермелле-и йĕркеллĕ ашшĕ-амăшне? Герасимовсене иккĕшне те пăхса тухнă асăннă комиссинче ачисене тивĕçлĕ пек пăхманшăн.

Ильинка ял тăрăхĕнчи Тяпакассинчи Даниловсене тата мĕн чăрмантарать-ши çул çитмен 5 ачине йĕркеллĕ пăхма? Маргарита Витальевнана та, Геннадий Анатольевича та 14 çулхи ывăлĕ шкула çӳременни, килтен тухса кайса çапкаланса çӳрени хумхантармасть пулĕ. Кăçал январĕн малтанхи кунĕсенче çак ача 8 çулхи шăллĕпе тимлĕхсĕр юлса çапкаланса çӳренĕшĕн милици органĕсен аллине çакланнă. Районти тĕп больницăри реабилитаци палатинче 2 çĕр каçнă хыççăн киле тавранасан та, тепĕр куннех Сергей килтен тухса кайнă. Шупашкарти Мускав районĕнчи реабилитаци центрне 2 хутчен лекнĕ. Амăшĕн ачисемшĕн чĕри туртăнса ыратма мар, ним пулман пекех эрех ытамĕнче пулма та намăсланмасть. Черетлĕ рейд январĕн 23-мĕшĕнче иртнĕ чух хĕрарăм тул çутăлнă çутăлманах çуралнă кун тума ĕлкĕрнĕ. Минреннĕ пуçра кĕçех хутма вутă пĕтсе çитесси те аса килмест пулĕ.

– Вăрмантан илсе килмелле-ха, -терĕ вăл Ираида Семеновнана. Вуттине унтан çветтуй сывлăш илсе килессе шанать-ши? Ачисене кам тĕрĕс воспитани парасса шанаççĕ-ши Даниловсем?

Ĕçес килсен сăлтавĕ тупăнать иккен. Çак ял тăрăхĕнчи Хопкĕперти И. Д. Портнова, акă, комисси пырса кĕнĕ чухне килте ӳсĕр пулнă.

– Тренккă ялĕн çуралнă кунне паллă тунă иккен çакскер. Ирĕксĕрех çапла кăшкăрас килет: çултилăкран кăшт иртнĕ ачапа паракан хĕрарăм тата мĕн паллă тума шутлать-ши? Тепĕр икĕ ачи те çул çитмен çамрăксем-çке. Анне сăнарĕ мĕнле кĕрсе юлĕ вĕсен чĕрине?

Ӳсĕр арçын çине пăхас килмелле мар, анчах та усал шĕвеке пула сăнне çухатакан хĕрарăмсем татах та нĕрсĕртерех курăнаççĕ çав. Çап-çамрăк хĕрарăмсем эрех серепине çакланнине вара мĕнпе ăнлантарма пулать? Мăн Сĕнтĕр ял тăрăхĕнчи Ойкасри 26 çулхи А. В. Кудиковăн 7 çула кайнă ачи мĕн тăвать-ши амăшĕ патне пуçтарăннă палламан ӳсĕр инкесемпе пиччесем эрех ĕçсе шавласа ларнă чух. Хуралса, çулланса ларнă утиялсем çине кам кăна лармасть-ши? Шурă таса простынь çине вырта курнă-ши çак ача? Курнă, анчах килте мар. Час-часах Каршлăхри санаторинче пурăннă чух, районти тĕп больницăри реабилитаци палатинче чух. Аннесем хăйсен ачисене хăйсем çиес татăка та пани кашни йĕркеллĕ хĕрарăмшăн ăнланмалла пулсан, ку вара виçĕм çул ачине валли Хĕл мучи хăварнă парнене те хăй çисе янă. Ара, вăл санаторинче выçах мар пуль-ха. Юлашки хут унăн ачине реабилитаци палатине кăçалхи январĕн 23-мĕшĕнче илсе килчĕç. Ачи патне тепĕр кун чупса пынă тетĕр-и? Вăл ăçтине манса та кайнă пулĕ вăл, Ираида Семеновна тепĕр хут пырса кĕнĕ чух та ӳсĕр компанипе эрех кĕленчисем пушатса ларнă. Эх, мăнтарăн ачи, пĕчĕк чухнех амăшĕ ăна кукамăшĕпе пăрахса хăварса тĕнче каçса çӳреме тухса каятчĕ. Пĕр хушă фермăра ĕçлесе пăхрĕ-ха, ирех тăрса выльăх пăхасси эрех черкки пушатасси мар иккен. Фермăра ĕçлеме мар, килти анкартинчи çĕр улми те çăвĕпех мăян ăшĕнче ларчĕ, кăлармасăр юр айне хăварчĕ. Паян вара 7 çула кайнă ача ирхине амăшĕсĕрех садике кайма “Газель” çине тухать, каçхине ют аппа-пиччесемпе пĕрле каялла киле килме автобус енне çул тытать. Килте амăшĕ урă, тутлă вĕри апат пĕçерсе хурасси те тĕлĕкри ĕмĕт çеç-ха уншăн.

–2000 çултанах нушаланатпăр çак хĕрарăмпа, - тарăхнине пытараймасть И. С. Кабуркина. - Халĕ амăшĕн правине хăтарас тĕлĕшпе материалсем хатĕрлетпĕр.

Пĕр хушă йăнăшнă хыççăн тĕрĕс пĕтĕмлетӳ тăвакансем, пурнăçра ачасенчен хаклăраххи çуккине ăнланакансем те çук мар вĕт-ха. Кун пек ырă тĕслĕх Хорнуй ял тăрăхĕнче пур. Мăн Шаптакри Татьяна Анатольевнапа Борис Фомич Ильинсем пĕр хушă учетра тăчĕç. Халĕ унтан кăларнă вĕсене. 5 ачан ашшĕпе амăшĕ çурт çавăрчĕç, çут çантăлăк газĕ кĕртрĕç, пӳртре мĕн кирлине йăлт илсе лартрĕç. Кашни ачин паян хăйĕн пӳлĕмĕ килте. Пур условисем те пур, выльăх-чĕрлĕх тытаççĕ. Ачасем тăван кил ăшшине, ашшĕ-амăш юратăвне туйса ӳсеççĕ.

Çак ялти тепĕр икĕ çемье вара темшĕн эрех серепинчен вĕçерĕнесшĕн мар. Пĕрисен çурчĕ те çав тери япăхсах каять.

Ишмулари Танькосем çине пăхсан та паян чун савăнса тăрать. Москакасси ял тăрăхĕнчи В.И. Даниловăн та тĕрĕс пĕтĕмлетӳ тăвасчĕ. Вара ывăлне ытларах тимлĕх уйăрма та вăхăт тупăнĕччĕ. Ун чухне вара вăхăтсăр çĕре кĕнĕ мăшăрĕн, 3 ача амăшĕн чунĕ те канăç тупнă пулĕччĕ хăйĕн тĕпренчĕкĕсем шанчăклă алăра пулнăшăн.

Катькас ял тăрăхĕнчи Чурикассинчи Г. М. Самолетова та хăйĕн икĕ ачин пуласлăхĕ пĕр хăйĕнчен ытларах килнине ăнланасах шанас килет. Кунта манăн ял тăрăхĕсен кунĕ вăхăтĕнче килте ачапа ларакан çамрăк хĕрарăм сăмахĕсем аса килеççĕ:

–Чăннипех те, эрех ĕçмесен, пурнăç мĕн тери илемлĕ.

Кун пек чухне килте те тирпей-илем пулать. Пӳрт те ачасем выçăпа ĕсĕклекен сасă вырăнне хавассăн ахăлтатса кулнă янăравпа тулĕ.

Ăнланинччĕ Ярославка ял тăрăхĕнчи Е. Н. Кудряшов ачалăх пурнăçра ĕмĕр асăнмалăх юлнине. Эх, амăшĕ юнашар пулнă пулсан, шăпа вăхăтсăр ун ĕмĕрне татман пулсан, паян ывăлĕ те ытларах вĕренӳ пирки шутланă пулĕччĕ пулĕ. Хальлĕхе вара ашшĕ ӳсĕр чухне унăн хăйĕнех кăмака хутмалла, апат пĕçермелле, килти ĕçсене тумалла.

Кĕленчери шĕвек хăвачĕ паян районти тата миçе çемьери ачалăха таптать-ши? Пуçа унпа минретмен ашшĕ-амăшĕсем ачисен тăнăç пурнăçĕ пирки шутламаннине тата мĕнле ăнланмалла? Кун пеккисем те пур. Хăйсем нисхта та ĕçлемесен 3 ачи ăçтан-ха мĕн çиес килнине çиме пултарччăр Шетмĕпуç ял тăрăхĕнчи Галина Изосимовнапа Владислав Николаевич Ивановсен?

–Ашшĕ тепĕр чух ĕçкелесе килет, амăшĕ вара вырăнтан та тапранмасть. Килте нимĕнле вылăх та тытмаççĕ. Ача сачĕн çуртĕнче пурăнакансксерсем, пӳлĕме тимĕр кăмакапа ăшăтаççĕ. Галина Изосимовнăна ĕçе вырнаçма вăхăт патăмăр. Кун хыççăн вырнаçмасан, саккунпа килĕшӳллĕн тивĕçлĕ мерăсен йышăнмалла пулать, - тарăхни те, пăшăрханни те куç умĕнчех И. С. Кабуркинан.

Вăл каланă тăрăх, пĕлтĕр çул çитмен çамрăксемпе ĕçлекен комиссие пурĕ 158 ашшĕ-амăшне хăйсен тивĕçĕсене йĕркеллĕ пурнăçламаншăн пăхса тухнă. Çак комиссирех 89 çул çитмен çамрăка йĕркене пăснăшăн сӳтсе явнă. Çакăн хыççăн тĕрĕс пĕтĕмлетӳсем тусан юрать-ха. Çук вĕт.

– Хам кунта ĕçлеме пуçланăранпа кăна 1986 çултанпа 97 ашшĕ-амăшне 130 ача тĕлĕшпе ашшĕ-амăшĕн прависенчен хăтарнă, - тет Ираида Семеновна. – Кăçал çулталанăк пуçланчĕ кăна пулин те, вĕсен йышне тепĕр çемье хутшăнчĕ те. Иртнĕ çулхи ноябрь уйăхĕнче эпир пырса кĕнĕ чух Анаткас Апашри С. Г. Строюпа И. В. Антонов иккĕшĕ те ӳсĕр çывăратчĕç. 3 çул та тултарайман вĕсен хĕрачи мĕн вăхăт ларнă-ши темиçе кун хутман пӳртре çӳхе кĕпетрусçи вĕççĕн?

Вăйран кайнă, ура çине тăрайми пулнă хĕрача шăпи мĕнле килсе тухĕччĕ-ши çак шăпах çак вăхăтра кунта рейд ушканĕ килсе кĕмен пулсан? Сĕтел çинче кăвакарса мăкланса ларнă таса мар савăтсемпе пушă антисептин кĕленчисем йăваланса выртни тăван ашшĕпе амăшĕшĕн эрех черкки çак пĕчĕк чунтан та хаклăрах пирки каламасть-и вара? Аслă хĕрĕ илсе килмен пулсан, тепĕр 5 кунтан çеç мар, 15 кунтан та пыма шутламастчĕ пулĕ больницăна хĕрарăм. Паян вăл урăх ĕçместĕп, тесе сăмах парать. Эй, Турăçăм, нивушлĕ хăш-пĕр ашшĕ-амăшĕ ачисем çинчен аса илме çав тивĕçсенчен хăтарасса кĕтеççĕ? ..

Ирĕксĕрех пĕр хĕрарăм сăмахĕсем аса килеççĕ. Миçе хут сиплесен те паян кунччен те алла ача тытаймарĕ-ха вăл.

– Мĕншĕн Турри ĕçекен хĕрарăмсене çавăн пек пысăк телей парать, эпĕ мĕнпе айăпа кĕтĕм-ши?

Çак чунран тухакан сăмахсем шухăша яраççĕ. Ăнланинччĕç эрех стаканĕ витĕр хăйсен пĕчĕк тĕпренчĕкĕсене курми, вĕсен пысăк хуйхине туйми пулнă ашшĕ-амăшĕсем çак хĕрарăмăн хуйхине. Вара, тен, хăйсене ашшĕ-амăшĕ пулма пӳрни кăна мĕн тери пысăк телей иккенне ăнланнă пулĕччĕç, çав телее упрама тăрăшнă пулĕччĕç. Шанас килет çакна.

Астăватăп-ха, ача чухне анне ир тăрса вут хутатчĕ. Сивĕ хĕллехи ир каланккара шатăртатса çунакан вутă сасси, эпир тăнă çĕре пӳртре сарăлнă тутлă апат шăрши, аннен кăмăллă сасси чĕрене мĕн тери лăпкăлăх, канăçлăх кӳни пирки сăмахпа каласа пама та пĕлмелле мар. Паян кун та аннем асăрма эпир вăранасран асăрханса чĕре вĕççĕн çӳрени, сирсе пăрахнă утиялпа пире витни. Çак утăма тума эсир хальлĕхе каях юлман-ха, эрех черкки еннелле иленнĕ арçынсемпе хĕрарăмсем. Çакăн пек ырă асилӳ хăвăр ун панă ывăл-хĕрсенче ĕмĕрлĕх упрантăр тесен, хăвăртан килнине тума ĕлкĕретĕр-ха. Черкке енне тăсăлнă алла каялла илме вăй çитермелле çеç. Малтанлăха. Вара ачăрсен телейлĕ куçĕсем сире ытти утăмсене тума вăй хушнă пулĕччĕç. Шанас килет çакна.

Каларăма Л. ТУКТИНА хатĕрленĕ.

Терроризма хирĕç

Синкерлĕхе çывăха ярас марччĕ

Февралĕн 12-мĕшĕнче район администраци çумĕнчи терроризма хирĕç кĕрешес тата право йĕркине сыхлассин профилактика комиссийĕн пĕрлехи ларăвĕ пулчĕ. Унта ял тăрăхĕсен пуçлăхĕсем, районти шалти ĕçсен пайĕн тата ку енĕпе ытти яваплă ĕçченсем хутшăнчĕç. “Муркаш районĕнче 2006-2008 çулсенчи йĕркене пăсассине хирĕç туса ирттермелли профилактикăлла комплекслă мерăсем” тĕллевлĕ программине килĕшӳллĕн, кăçал пĕрремĕш квартал ларăвĕнче çак тĕп ыйтусене пăхса тухма палăртнă. Пĕрремĕшĕ – терроризма хирĕç кĕрешес комиссин 2006 çулта туса ирттернĕ тата 2007 çулта пурнăçлама палăртнă ĕçĕсем пирки. Иккĕмĕшĕ – алкоголь продукцине саккуна пăсса сутас тата ăна хирĕç кĕрешес ĕç епле пыни. Виççĕмĕшĕ – иртнĕ çулта ял тăрăхĕсем çумĕнчи профилактика канашĕсен ĕç пĕтĕмлетĕвĕ. Çавăн пекех комиссин 2007 çулхи планне йышăнас ыйту пулчĕ.

Кун йĕркинчи пĕрремĕш ыйтупа терроризма хирĕç кĕрешес комисси секретарĕ, район администрацийĕн гражданла оборона тата чрезвычайлă лару-тăру пайĕн ертӳçи Н.П. Милютин тухса калаçрĕ.

Ятарлă ĕç планĕпе килĕшӳллĕн синкерлĕхе сирес тата ăна тăвассине хирĕçлес тĕллевпе чылай ĕç пурнăçланă. Çынсем йышлă пуçтарăннă (уяв, савăнăçлă мероприятисенче) вырăнсенче яланах сыхă пулнă. Май-сентябрь уйăхĕсенче районти ача-пăча, кану, сывату лагерĕсенче талăк тăршшĕпех ятарлă хурал йĕркеленĕ. Пурăнмалли çурт-йĕрте домофонлă, кодовăй çăраллă тимĕр алăксем лартас ĕçе тата ку кулленхи ĕçре тимлĕх ыйтать. Унта пурăнакансемпе ăнлантару калаçăвĕсем ирттернĕ. Çавăн пекех комиссин 2007 çулхи ĕç планĕ те пĕчĕк мар.

Малалахи ыйтупа В.А. Григорьев районти шалти ĕçсен пайĕн пуçлăхĕн çумĕ тата общественлă хăрушсăрлăх милицийĕн ертӳçи тухса калаçрĕ. Никамшăн та вăрттăнлăх мар, ялсенче эрехсăра саккуна пăсса сутасси тăтăшах тĕл пулать. Çакă вара тунă преступленисен тĕп сăлтавĕ шутланса тăрать. Апла пулсан синкере хирĕç пурин те пĕр пулса кĕрешмелле, вĕсене хирĕç тивĕçлĕ мерăсем йышăнмалла. Ку тĕлĕшпе 2012 протокол çырма тивнĕ, çакă 2005 çулхинчен 72 протокол нумайрах. Çавăн пекех суррогат сутнăшăн 96 çынна административлă майпа явап тыттарма тивнĕ. Ку енĕпе суту-илӳ тăвакансене тытас тĕлĕшпе тăтăшах рейдсем ирттерĕç. Çапла майпа 33.5 грамм этил спирчĕ, 0.5 литр денатурат, 11.750 грамм сăмакун тата 9.350 грамм спирт пур шĕвеке туртса илме тивнĕ. Районти шалти ĕçсен пайĕнче учетра паянхи кун тĕлне вара суррогат сутса услам тăвакансен йышĕ 127 çынпа танлашнă.

Алкоголь синкерлĕхне хирĕç тата ытти йĕркесĕрлĕхе чарас тĕлĕшпе вара ял тăрăхĕсенче профилактика канашĕсем йĕркелени питĕ вырăнлă, паллах, ячĕшĕн мар, йĕркеллĕ ĕçлесе пыраççĕ пулсан. Преступленисене тăвассине чарасси ăна уçассинчен самай пĕлтерĕшлĕрех. Çавăнпа та профилактика канашĕн витĕмĕ чылай пысăк пулмалла пек туйăнать. Анчах та районти шалти ĕçсен пайĕ тĕрĕслев ирттернĕ май, чылай ял тăрăхĕсенче канаш ĕçĕпе хуть çук çине кăна çырнă. Вăл та пулсан йĕркеллĕ мар. Кунта чи малтанах Катькас, Йӳçкасси, Мăн Сĕнтĕр, Чуманкасси ял тăрăхĕсене асăнмалла. Вĕсенче ятарлă ĕç планĕсем е тĕп документсем çук е йĕркеллĕ çĕлесе хуманни курăнать. Çав хушăрах Хорнуй ял тăрăхĕн ĕçне ырăпа асăнмалла. Профилактика канашĕсен уссине туяс тесен, ун çине çивĕч куçпа пăхмалла. Вырăнти явапллисене ытларах явăçтармалла. Хальлĕхе вара канаш ĕçĕ районти шалти ĕçсен пайĕн ĕçченĕсемпе пурнăçланса пырать.

Анлă ларăвăн кун йĕркинчи иккĕмĕш пайĕнче нотариат законодательствин 37 статйин ушăнăвĕ пирки П.И. Шлаев нотариус тухса калаçрĕ. Ял тăрăхĕсен 2007 çулхи бюджет йĕркипе финанс пайĕн ертӳçи Р.И. Ананьева паллаштарчĕ. Районта урнин чирĕ пĕрре мар тĕл пулать. Апла пулсан пирĕн кашнийĕнех хăхнулнă пулмалла. Çавăн çинчен каласа пачĕ вылăх чирĕсемпе кĕрешекен станци пуçлăхĕ Н.С. Яковлев. Çавăн пекех ларура ытти ыйтусене те хускатрĕç.

ХАМĂР ИНФ.